

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Савчук Оксани Миколаївни

«Архітектурно-планувальна організація підприємств нафтогазового
комплексу в межах Східної Галичини»,
за спеціальністю 18.00.02 – Архітектура будівель та споруд

Актуальність теми дослідження. Нафтогазовий комплекс є однією з провідних галузей промисловості, а історичні землі Східної Галичини виступають одними із ключових центрів формування та розвитку нафтовидобутку і нафтопереробки, що зумовило формування системи промислових підприємств із власними архітектурно-планувальними особливостями. Вивчення цієї тематики є актуальним з кількох причин. Передусім, відсутність системних досліджень архітектурно-містобудівних особливостей зумовлює доцільність ширшого вивчення зазначеної проблематики. Аналіз просторової організації дає можливість простежити еволюцію формування промислового середовища. В останній період часу з'являється все більша кількість об'єктів індустріальної спадщини, що перебувають на межі занепаду та потребують модернізації. Постіндустріальний період, як зазначає авторка, характеризується зниженням темпів нового будівництва. Підприємства нафтогазового комплексу перебувають у функціонуючому та нефункціонуючому станах.

Архітектурно-планувальна організація підприємств безпосередньо впливає на ефективність виробничих процесів, умови праці, екологічну безпеку та раціональне використання територій. Тому вдосконалення методів і методик дослідження архітектурно-планувальних рішень та розробка структурно-логічних моделей реорганізації підприємств нафтогазової галузі, запропонованих авторкою, набувають особливої актуальності. Наукова праця сприяє розкриттю історико-культурного потенціалу регіону, формуванню наукових основ для подальшої модернізації промислових територій і збереженню матеріальної спадщини нафтовидобутку.

Обґрунтування мети, завдань та напрямів дослідження.

Об'єктом дослідження є підприємства нафтогазового комплексу Східної Галичини.

Предметом дослідження є архітектурно-планувальна організація підприємств нафтогазового комплексу Східної Галичини.

Спираючись на такі *методи дослідження*, як натурні обстеження, аналіз архівних та літературних джерел, графоаналітичний метод, моделювання і прогнозування, аналізу і синтезу, дедукції та індукції, композиційний та функціональний, архітектурно-містобудівний і стильовий аналіз, на основі комплексного підходу авторкою сформульовано та послідовно у трьох розділах опрацьовано завдання, важливі для досягнення *мети* дослідження, а саме: *визначення науково обґрунтованих принципів архітектурно-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу*.

У першому розділі **«Стан дослідженості та історія розвитку об'єктів нафтогазового комплексу»** висвітлено проблематику функціонування нафтогазової галузі на досліджуваній території, визначено основні передумови й фактори зародження та розвитку підприємств, здійснено аналіз структурної моделі нафтогазового комплексу, уточнено категорійно-понятійний апарат, запропоновано авторську дефініцію термінів, вивчено досвід архітектурної організації підприємств в Україні та за кордоном. Варто відзначити, що авторкою здійснено періодизацію розвитку містобудівних та історико-архітектурних особливостей об'єктів і визначено вісім основних етапів формування нафтогазової галузі. Це дає змогу виявити закономірності еволюції архітектурно-просторових структур та забезпечити методологічну основу для подальших досліджень.

У другому розділі **«Методи формування особливостей функціонально-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу»** визначено основні завдання та методи дослідження, сформовано емпіричну базу об'єктів та здійснено системний аналіз ландшафтно-урбаністичних характеристик, функціонально-планувальної організації й архітектурно-просторових рішень підприємств. Для дослідження авторкою проведено натурні обстеження, застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, використано результати соціологічного опитування, опрацьовано архівні матеріали і літературні джерела. Встановлено вплив технологічних процесів на планувальні та конструктивні рішення, які визначають просторову структуру об'єктів. На основі отриманих результатів розроблено класифікацію підприємств, виділено основні тенденції, характерні особливості та закономірності їх формування і розвитку.

У третьому розділі **«Принципи і вимоги до архітектурно-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу Східної**

Галичини» сформовано типологію об'єктів та поділено їх на адміністративні, адміністративно-житлові, житлові, виробничі, підсобні, складські, ремонтні та відпочинкові. Авторкою обґрунтовано основні принципи до архітектурно-планувальної організації та розвитку підприємств: технологічність, екологічність, історичність, комплексність і гармонійність. Визначено ключові вимоги, що ґрунтуються на впровадженні зазначених принципів. Запропоновано ряд композиційно-художніх засобів. Доведено, що переосвоєння архітектурно-містобудівної спадщини передбачає способи збереження, реформування та ревіталізації об'єктів, а на основі цих заходів сформульовано практичні рекомендації. Розроблено параметрично-часову і структурно-логічні моделі розвитку підприємств і об'єктів нафтогазового комплексу, що висвітлюють характерні особливості та рекомендовані методи їх реорганізації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Сформульовані авторкою найвагоміші результати дослідження, що виносяться на захист, визначають ступінь та характер *наукової новизни*, далі розглядаються у порядку їх подачі в дисертації.

1) Вперше встановлено особливості та закономірності архітектурних, ландшафтних та містобудівних рішень об'єктів нафтогазової галузі.

Аналіз наукових праць показав, що архітектура підприємств нафтогазової галузі є малодослідженою та потребує більш детального вивчення. У другому розділі роботи висвітлено ландшафтно-урбаністичні характеристики підприємств нафтогазового комплексу та встановлено, що їх структура визначається територіальними особливостями, логістичними зв'язками та ландшафтними умовами; проаналізовано функціонально-планувальні особливості та поділено їх на дві групи (перша охоплює період кін. XIX – сер. XX ст., друга – сер. XX ст. до теп. часу); розглянуто об'ємно-просторові, конструктивні та стилістичні особливості об'єктів НГК та визначено, що архітектура виробничих будівель напряму залежить від її функціонального призначення; запропоновано класифікацію за вісьмома категоріями ознак.

2) Вперше обґрунтовано принципи та вимоги до архітектурно-планувальної організації комплексів цієї сфери.

Цей результат висвітлений у параграфі 3.2 третього розділу і має вагомe значення для дослідження. Основними принципами визначено: технологічність, екологічність, історичність, комплексність, гармонійність. Дотримуючись вищезгаданих принципів виділено такі вимоги: безпечність, інноваційність, контекстуальність, ефективність, гнучкість. Реалізація принципів та вимог виведе архітектуру нафтогазових комплексів на новий рівень розвитку, враховуючи при цьому екологічні, технологічні, естетичні, економічні та соціальні потреби.

3) *Введено в науковий обіг неопубліковані раніше архівні матеріали, технічні креслення та проєкти підприємств нафтогазового комплексу.*

Аналіз функціонально-планувальної та об'ємно-просторової структури об'єктів нафтогазового комплексу здійснено на основі неопублікованих раніше архівних матеріалів. Технічні креслення та ситуаційні плани показують первісний вигляд будівель та споруд, їх конструктивні та планувальні характеристики. Такий матеріал є цінним для подальшої архітектурної діяльності у процесі модернізації нафтогазових підприємств.

Крім розглянутих вище результатів наукової новизни, в роботі удосконалено:

- *архітектурно-містобудівну класифікацію підприємств та об'єктів нафтогазового комплексу регіону;*

- *основні періоди та етапи формування об'єктів нафтогазової промисловості;*

отримали подальший розвиток:

- *методи дослідження покинутих промислових територій;*
- *принципова параметрично-часова та структурно-логічні моделі архітектурної реорганізації підприємств нафтогазового комплексу.*

Високий ступінь **обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій** визначається тим, що робота спирається на принципи комплексного підходу в архітектурній методології, ґрунтується на загальнонаукових, а також спеціальних методах дослідження, підтверджується висвітленням нових пропозицій у публікаціях та обговореннях на наукових конференціях. Результатом дисертаційної роботи стали визначені авторкою принципи та методи щодо організації й просторового розвитку об'єктів і підприємств нафтогазового комплексу.

Достовірність результатів дослідження обумовлена їх підтвердженням у ході експериментального проєктування, про що свідчать акти впроваджень.

Не викликає сумнівів **практичне значення результатів**, яке полягає в можливості їх використання в прикладному проєктуванні та лекційних курсах з архітектурного проєктування для бакалаврських і магістерських рівнів ВНЗ України.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Перевіркою рукопису на антиплагіат встановлено, що дисертація є оригінальною за науковим змістом.

Повнота викладу матеріалів дисертації в наукових публікаціях. Основні положення та результати дослідження отримані авторкою самостійно та дістали своє відображення в 15 наукових працях: 8 у наукових фахових виданнях України; 1 стаття – у науково-періодичному виданні іншої держави. Інші результати – матеріали і тези наукових конференцій.

Зауваження, дискусійні питання до дисертаційної роботи.

Високо оцінюючи представлену до захисту роботу, слід зупинитися на деяких дискусійних аспектах:

1. В дисертації зазначено: «Метою дослідження є визначення науково обґрунтованих принципів архітектурно-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу». Сама мета виглядає неточною. За змістом формулювання слідує, що здобувач повинен розглянути існуючі принципи архітектурно-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу і обрати серед них науково обґрунтовані.

2. Не зовсім зрозуміло в чому полягає відрізнення сучасних принципів архітектурно-планувальної організації об'єктів дослідження - НГК Східної Галичини від аналогічних НГК України та світу.

3. Не зовсім зрозуміло формулювання: «Розділ 2 Методи формування особливостей функціонально-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу». На сьогодні словосполучення «Методи формування особливостей» не виявлено.

4. «Параметрично-часова модель підприємств та об'єктів нафтогазового комплексу» фактично не є параметричною моделлю, бо не відбиває зв'язків між всіма елементами системи підприємств НГК, що описується. Практично вся таблиця зводиться до кінцевого твердження – працює/не працює певна функція підприємств.

Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня кандидата архітектури Савчук Оксани Миколаївни на тему «Архітектурно-планувальна організація підприємств нафтогазового комплексу в межах Східної Галичини» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для сучасної архітектурної теорії і практики. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам п. 7, 9 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань ДАК Міністерства освіти і науки України», які висуваються до кандидатських дисертацій. Здобувач Савчук Оксана Миколаївна заслуговує на присудження ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 – Архітектура будівель та споруд.

Офіційний опонент:

О.О. Фоменко

доктор архітектури, професор,
завідувачка кафедри Інноваційних
технологій у дизайні архітектурного
середовища, Харківського Національного
університету міського господарства
імені О.М. Бекетова

О. О. Фоменко

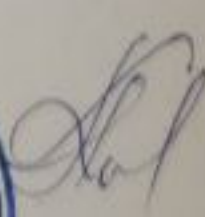
М.П.

«___»

2026 року

*Підпис О.О. Фоменко
засвідчую*

*Жеремі
Відві*

(Оксана Романенко)